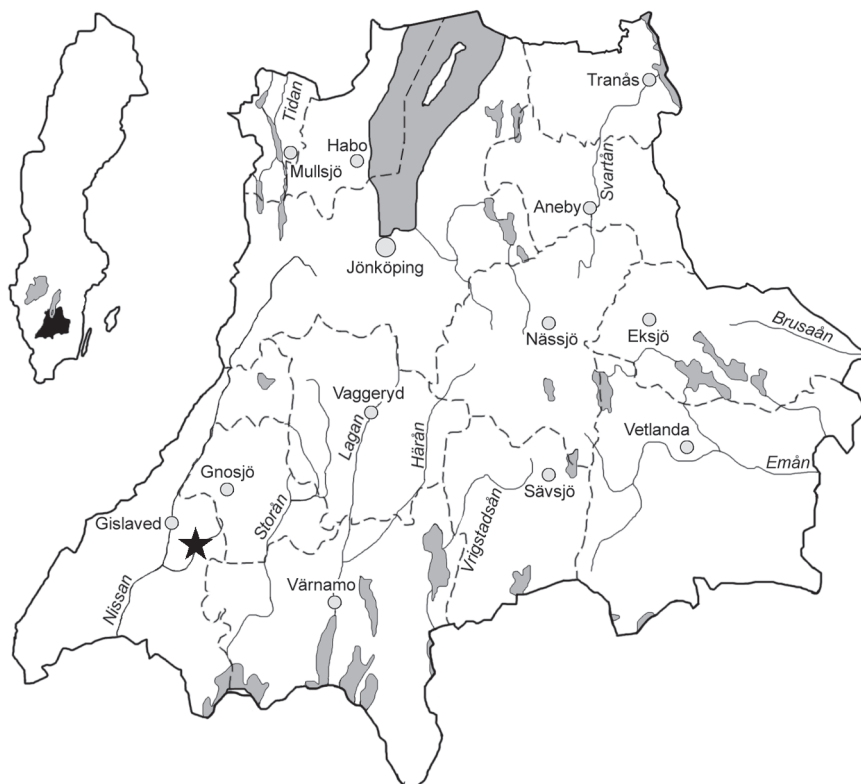

Anderstorps kyrka

Antikvarisk medverkan i samband med
ommålning av bänkar m.m.

*Anderstorps socken i Gislaveds kommun,
Jönköpings län, Växjö stift*

Rapport och foto: Anders Franzén
Grafisk mall: Anna Stålhammar
Tryck: Arkitektkopia, Jönköping

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping
Tel: 036-30 18 00
E-post: info@jkpglm.se
www.jkpglm.se

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd:
© Lantmäteriet. Ärende nr MS2007/04833.

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2015

1. ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Antikvarisk medverkan Anders Franzén	Rapportförfattare Anders Franzén		Dnr. 65/15	Lst./Kommun dnr. 433-6668-14	Slutbesiktning utförd 15/6 2015
Fastighetsbeteckning/Populärnamn Anderstorps kyrka			Beslut enligt ☒ Lagen om kulturminnen m.m. ☐ Förordningen om bidrag till kulturmiljövård ☐ Plan- och bygglagen		
Län Jönköpings län	Kommun Gislaveds kommun		Fastighetsägare/Adressuppgifter Anderstorps församling Parkgatan 2 334 32 ANDERSTORP		
Stadsdel/Trakt	Socken/Församling Anderstorps socken				
Ekonomisk karta	Koordinat x	Koordinat y			

2. BAKGRUND (bakgrundsbeskrivning, historik)

Anderstorps kyrka är uppförd 1853-56 efter ritningar av A R Pettersson vid Överintendentsämbetet. Kyrkan är byggd i en sent nyklassicistisk stil, som en enskeppig salskyrka med rundat kor i samma bredd som långhuset. I väster finns ett torn med flackt kopparklätt tak som kröns av en lanternin med spetsig spira. Taket över långhus och kor är klätt med skiffer. I norr finns en sakristia. Fasaderna är spritputsade i avfärgade i en vitaktig kulör, utom runt fönster- och dörröppningar som är slätputsade. Exteriören är välbevarad och i stort sett oförändrad bortsett från en utvidgning av sakristian 1967.

Interiören präglas av kyrkorummets vida och breda sal, enkelt och nyklassicistiskt rent. Bänkinredningen byggdes om 1925-26 och sitsarna gjordes bekvämare. Vid detta tillfälle marmorades bland annat bänkarnas spegelfält. Kyrkan målades invändigt 1965-67 i gråvitt med ockragula listverk och bondskt inspirerade marmoreringar på bänkdörrar och taklister. Samtidigt byggdes bänkarna om och glesades ut. Arbetena genomfördes under arkitekt Harald Tafvelins ledning. Predikstolen i senrokoko av Sven Nilsson Morin 1772 är en av få tillvaratagna delar från gamla kyrkan, och har dessutom ett stort konsthistoriskt värde.

3. ÅTGÄRD

Period/år	Arkitekt	Entreprenör/Hantverkare	Byggherre
2015	-	Måleriprojekt AB, Gislaved	Anderstorps församling
Berörd byggnadsdel	Tillstånd före renovering	Vidtagna åtgärder (med angivande av material, metoder, avvikelser från program)	
Bänkkvarteren	Bänkarna är målade i vitaktig kulör fränsett vissa detaljer. Överliggarens övre fris, profileringen i speglarna och ytterligare några detaljer är gulmålade. Spegelfälten har en enkel och naiv marmorering i gråa och beige kulörer. Bänkarnas insidor är målade i en brungrå kulör med ådring. Bänkarnas sockelbrädor är vitare än bänkarna i övrigt och detta beror antagligen på att brädorna varit utsatta för mer slitage och att de målats om i en vitare ton i efterhand. Läktaren bärs upp av kolonner som är målade med en ådring i ungefär samma kulör som bänkkvarterens insidor. Mitt på kolonnerna och upptill på en list finns en ådring i gult.	Bänkkvarteren målades om i sin helhet fränsett de marmorade speglarna som lämnades utan åtgärd. Även kyrkvärdsbänkarna längst fram i kyrkorummet åtgärdades på samma sätt. Kolonnerna målades om i sin helhet i befintlig kulör. Inför arbetena diskuterades att justera kulören så att den helt ansluter till bänkinsidorna, men så gjordes inte.	

		Vid måleriarbetena användes alkydoljefärg. Motiveringen var att den färgtypen användes även vid den senaste ommålningen på 1960-talet.
--	--	--

4. KOMMENTARER (erfarenheter, kritisk granskning)

Efter arbetena blev inredningen åter prydlig och utan byte av färgsättning.

5. BYGGNADSHISTORISKA RÖN / HISTORISKA RÖN (nya upptäckter, datering, ev. kommande publikation)

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv

Datum: 9 november 2015 *Anders Franzén*

Illustrationer

Fram till bänkarnas ombyggnad på 1920-talet var dessa huvudsakligen vitmålade (se ovan). Efter ombyggnaden försågs de med marmorering (se nedan) (Foto Antikvarisk-topografiska arkivet, Stockholm).

Bänkarna inför ommålningen.

Ovan: Bänksida mot mittgången med stiliserad, naiv marmoring. Bänkdörr lutad mot bänksidan.

Ovan till höger: Bänkgavel mot sidogång.

Nedan till höger: Färgbortfall på bänkgavel.

Nedan: Bänkgavlarna mot sidogång.

Bänkarna m.m. efter ommålningen.
 Ovan: Bänkutsida mot mittgång.
 Ovan till Höger: Bänkutsida och den invändiga kulören synlig.
 Till höger: Bänkarna och läktarens kolonner.
 Nedan till höger: Översikt över kyrkorummet.
 Nedan: Kyrkvärdsbänk med nymålad utsida.

Bilaga 1, Materialspecifikationer

Sida 1

2014-12-20 Anderstorps kyrka - AMA08

Beskrivning

Arbetsstycke	Behandling	PM Ytmaterial	Kulör/Nr
01-001-001-001	(1-1-1-2) 7 bänkrader		
bänkar	97t7-3a0512	Klar trälack blank	
Insida	955-2h1012	Modern oljefärg 602 tonad	
Utsida	955-2h1012	Modern oljefärg 602 tonad	
Överliggare och dekor	955-2h1012	Modern oljefärg 602 tonad	
01-001-001-002	(1-1-1-2) 12 bänkrader		
bänkar	97t7-3a0512	Klar trälack blank	
Insida	955-2h1012	Modern oljefärg 602 tonad	
Utsida	955-2h1012	Modern oljefärg 602 tonad	
Överliggare och dekor	955-2h1012	Modern oljefärg 602 tonad	
01-001-001-003	(1-1-1-1) Pelare		
Pelare	97t7-1b0513	Klar trälack blank	

DURI

GRUNDLACK SPACKEL

Duri Grundlack Spackel är en 1-komponent vattenbaserad lack avsedd för grundering av trä- och parkettgolv med egenskaper anpassad för applicering med spackel. Duri Grundlack Spackel torkar mycket fort och ger en mycket fyllig och slät yta samt minskar risken för sidlimning.

Bruksanvisning

Skaka dunken och låt inskakad luft gå ur lacken innan applicering. Tillse att ytan är väl slipad, torr och helt fri från föroreningar. Applicera med rostfri spackel i tre till fyra skikt. Åtgång ca 1 liter till 30m² per skikt. Torktid 5-15 min. Mellanslipa med slipnät eller sandpapper nr 120 eller finare och avlägsna slipdamm noga före topplackering. Lacken skall vara rumstempererad vid användning. Provlackera alltid en mindre yta för att säkerställa utseende och vidhäftning. Låt grundlacken få torka helt innan 1-2 skikt Duri golvlack appliceras. Golvtemperaturen får ej understiga +14°C och ej överstiga +28°C. Idealiska förhållanden är golvtemperatur på +20°C och relativ luftfuktighet på 55%. Obs! Vissa typer av parkettgolv skall specialgrundas, vid osäkerhet fråga golvleverantören eller Duri Svenska AB.

Benämning

Grundlack Spackel

Frp

3x5l

Art.Nr

644 02

TEKNISKA DATA

Bindemedel:	Akrylatpolymer
Viskositet:	5-6 minuter (FC 4, 20°C)
Torrhalt:	40%
Densitet:	1,1 kg/l
Åtgång:	1 liter till ca 30m ² per skikt.
Torktid:	5-15 minuter per skikt
Lagring:	12 månader i obruten originalförpackning. Lagras frostfritt.
pH-värde:	7-8
Förtunning:	Skall ej förtunnas
Rengöring:	Redskap rengöres med vatten innan lacken torkat.
Hälsovådighet:	Ej märkningspliktig
Brandfarlighet:	Ej brandfarlig

I enlighet med föreskrift (EC) nr 1907/2006 (REACH), Annex II - Sverige

SÄKERHETSDATABLAD**LADY Interiörlasur matt V****AVSNITT 1: Namnet på ämnet/blandningen och bolaget/företaget****1.1 Produktbeteckning**

Produktnamn	: LADY Interiörlasur matt V
Produktkod	: 2180
Produktbeskrivning	: Oljelasyr utan lacknafta.
Produkttyp	: Vätska.
Andra identifieringssätt	: Ej tillgängligt.

1.2 Relevanta identifierade användningar av ämnet eller blandningen och användningar som det avråds från**Identifierade användningsområden**

Användning i beläggningar - Konsumentanvändning: Applicera denna produkt enbart enligt etikettens specifikationer.

1.3 Närmare upplysningar om den som tillhandahåller säkerhetsdatablad

Jotun Sverige AB
P.O.Box 151
SE-421 22 Västra Frölunda
Sverige

Tel: +46 31 69 63 00
Fax: +46 31 69 63 97
SDSJotun@jotun.com

1.4 Telefonnummer för nödsituationer

Giftinformationscentralen: 08 33 12 31

AVSNITT 2: Farliga egenskaper**2.1 Klassificering av ämnet eller blandningen****Produktdefinition** : Blandning**Klassificering enligt direktivet 1999/45/EG [DPD]**

Produkten är inte klassificerad som farlig enligt direktiv 1999/45/EG inklusive ändringar.

Klassificering : Inte klassificerad.

Se avsnitt 16 för ovannämnda R-fraser och faroangivelser i fulltext.

Ytterligare information om hälsoeffekter och symtom finns i avsnitt 11.

2.2 Märkningsuppgifter**Farosymbol eller farosymboler** :**Indikation om fara** :**Riskfraser** : Denna produkt är inte klassificerad enligt EU-lagstiftning.

Skyddsfraser : S2- Förvaras oåtkomligt för barn.
S23- Undvik inandning av ånga / dimma.
S51- Sörj för god ventilation.

Kompletterande märkningselement : Innehåller Cobalt, borate neodecanoate complexes. Kan framkalla en allergisk reaktion. Säkerhetsdatablad finns att tillgå för yrkesmässig användning på begäran.**Ytterligare information** : Sprutmålning av produkten får endast göras av yrkesmässig användare.**Ytterligare information** : Ej tillämbart.**Utgivningsdatum** : 11.06.2014.**1/10**

Tekniskt datablad

LADY Supreme Finish halvblank

Produktbeskrivning

Typ

Vattenburen oljefärg för målning av trä inomhus.

Egenskaper och fördelar

Ger en jämn, slitstark och slät yta med ett elegant utseende.

Den är luktsvag.

Användningsområde

Mellan- och slutstrykning på panel, MDF, möbler, dörrar, karmar och lister.

Produktdata

Emballagestorlek	0,75 L (BAS 0,68 L) och 3 L (BAS 2,7 L)
Tillgängliga baser	Vit, A, B och C.
Brytning	Baser skall brytas över Jotun Multicolor. Upp till 10 % med Jotun Multicolor brytpastor.
Kulör	Vit-bas kan användas obruten som vit.
Glans	40 halvblank
Generisk typ	Vattenburen, polyuretanmodifierad oljefärg.
Litervikt	1,1 - 1,3 kg/l
VOC för bruksfärdig blandning	EU gränsvärde för denna produkt (kat. A/d): 130 g/l (2010). Denna produkt innehåller max 90 g/l VOC.

Appliceringstekniska data

Anmärkning

Innehåll i emballage med olika produktionsnummer skall blandas samman innan användning. Rör om noga. Oljefärg kan gulna över tid.

Appliceringsmetoder

Pensel eller roller och pensel. Påföres jämnt och fylligt.

Riktlinjer för sprutmålning

Munstyckets diameter	0,53 mm (0.021")
Sprutvinkel	65-80°
Färgtryck	15 MPa (150 kg/cm ²)

Sprutmålning av produkten får endast göras av yrkesmässig användare.

Förhållanden under applicering

Luftens och underlagets temperatur skall vara över +10 °C vid applicering.

Tekniskt datablad

LADY Supreme Finish halvblank

Rekommenderad

8 - 10

m²/l

Spädning

Produkten är färdig att användas och skall inte förtunnas.

Rengöring av verktyg

Vatten och JOTUN Penseltvätt.

Torktider

Luftfuktighet (RH)	50 %
Luftens temperatur	23 °C
Underlagets temperatur	23 °C
Beröringstorr	2 t.
Övermålningsintervall, minimum	8 t.
Brukstorr	24 t.
Genomhärdad	4 veckor

Bruksanvisning

Förarbete

Ytorna skall vara rena, fasta och torra: Rengör med JOTUN Husvask. Skölj med vatten. Använd skyddshandskar. Tidigare målat trä: Mattslipa och avlägsna slipdammet. MDF och hårda släta ytor: Mattslipa och avlägsna slipdammet.

Grundning

Omålat trä: 1-2 x JOTUN Kvist- och spärrgrundning. MDF och hårda släta ytor: 1 x JOTUN Häftgrund Universal.

Slutstrykning

2 x LADY Supreme Finish halvblank. För bästa finish, slipa lätt mellan strykningarna.

Underhåll

Det finns FDU-datablad tillgängligt för produkten. (FDU: Förvaltning, Drift och Underhåll). För ytterligare information om underhåll, rengöring, reparationer osv. se FDU-databladet.

Lagring

Fraktas och förvaras frostfritt och stående.

Avfallshantering

Avlägsna mesta möjliga färg från verktygen före rengöring i vatten. Flytande färgrester skall inte hällas ut i avloppet utan lämnas till lokal miljöstation.

Miljömärkning

Better for the environment...

- Lämpig för inomhusbruk.
- Begränsat innehåll av farliga ämnen.
- Lågt innehåll av lösningsmedel.

Dessa tekniska data ersätter tidigare data.

Jotun rekommenderar att man i tillägg till det tekniska databladet (TDS) också läser säkerhetsdatabladet (SDS) och FDU för denna produkt.

För upplysning om närmaste Jotunkontor hänvisas till www.jotun.com.

Tekniskt datablad

LADY Supreme Finish halvblank

... better for you.

NOR/7/1

Hälsa och säkerhet

Vänligen notera miljö- och faromärkningen som finns anvisad på emballaget.

Det har utarbetats säkerhetsdatablad för produkten.

Detaljerad information angående hälso- och säkerhetsaspekter samt skyddsåtgärder vid användandet av produkten, specificeras i produktens säkerhetsdatablad.

Första hjälpen, se punkt 4.

Hantering och lagring, se avsnitt 7.

Transportinformation, se punkt 14.

Gällande föreskrifter, se punkt 15.

Ansvarsfriskrivning

Informationen i det här dokumentet är framtagen i enlighet med den kunskap som Jotun har tillgänglig baserad på laboratorietester och praktisk erfarenhet. Eftersom produkterna ofta används utanför vår kontroll, kan vi inte garantera annat än produktens kvalitet.

Användare bör alltid konsultera Jotun för rådgivning angående lämpligt användningsområde och applicering.

Om det föreligger oförenlighet mellan översättningar till olika språk är det den engelska versionen (United Kingdom) som är giltig.

Byggnadsvårdsrapport 2015:28
JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM